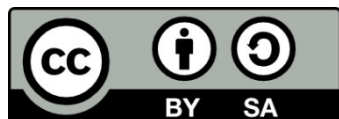

Πατρολογία Ι. Εισαγωγή στην Πατρολογία – Γραμματεία και Θεολογία των Πατέρων των τεσσάρων πρώτων αιώνων.

Ενότητα 6: Οι Αποστολικοί Πατέρες

Συμεών Πασχαλίδης
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Οι Αποστολικοί Πατέρες

Οι Αποστολικοί Πατέρες

- ❑ Εκκλησιαστικοί ηγέτες, μαθητές ή διάδοχοι των αποστόλων

- ❑ Ο όρος «αποστολικός»
  - «Ὁ δὲ ἱερὸς καὶ ἀποστολικὸς διδάσκαλος Κλήμης» (Κλήμης Αλεξανδρεύς)
  - «Ἀσπάζομαι ἐν τῷ πληρώματι ἐν ἀποστολικῷ χαρακτῆρι» (Ιγνάτιος Αντιοχείας)

- ❑ Περιστατικά έργα (13 συγγράμματα [= 11 επιστολογραφικά κείμενα])

Κλήμης Ρώμης

- ❑ Ο Κλήμης επίσκοπος Ρώμης (92-101)
- ❑ Ταύτιση του επισκόπου Ρώμης Κλήμεντος με τον ομώνυμο συνεργάτη του απ. Παύλου (Ωριγένης) ή τον συγγενή του Δομιτιανού Φλάβιο Κλήμεντα
- ❑ Ψευδο-Κλημέντεια

Α΄ Επιστολή Κλήμεντος [1]

- ❑ Από τη Ρώμη προς την Εκκλησία της Κορίνθου (τέλ. 1ου αι.), σύμφωνα με την παράδοση της Κορίνθου (Διονύσιος Κορίνθου)

- ❑ Αντικείμενο: Η έριδα μεταξύ των χριστιανών της Κορίνθου σχετικά με ζητήματα εκκλησ. ευταξίας και διοίκησης
  - Το ειρηνικό παρελθόν της κοινότητας της Κορίνθου
  - Η αρμονία της φύσεως: εκκλησιαστική αρμονία – θεία τάξη

Α΄ Επιστολή Κλήμεντος [2]

- Ὑμνος της αγάπης του Θεού («Τὸν δεσμὸν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τίς δύναται διηγῆσασθαι; ... Ἀγάπη κολλᾶ ἡμᾶς τῷ Θεῷ. Ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐτελειώθησαν πάντες οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ»)
- Συμπερίληψη της επιστολῆς στον κανόνα της ΚΔ

Β΄ Επιστολή Κλήμεντος

- ❑ Ομιλία που εκφωνήθηκε στην Κόρινθο (μέσα 2^{ου} αι.)
- ❑ Αντίγραφο της φυλασσοτάλαν μαζί με την Α΄ Κλήμεντος
- ❑ Χριστολογία (Ο Χριστός είναι Θεός και κριτής όλων)

Επιστολή Βαρνάβα

- ❑ Βιογραφικά: Συνεργάτης του Παύλου – Κήρυγμα στη Ρώμη, την Αλεξάνδρεια – Θάνατος στην Κύπρο
- ❑ Ψευδεπίγραφη (Μαθητής του Βαρνάβα στην Αίγυπτο, τέλος 1^{ου} αι.)
- ❑ Επιστολή για την κατάργηση του ιουδαϊκού τελετουργικού νόμου –έξαρση της πνευματικότητας της λατρείας
  - Τρία αγαθά: ζωής έλπίς, αρχή και τέλος πίστεως, δικαιοσύνη
  - Διδασκαλία περί των δύο οδών

Ποιμήν του Ερμά [1]

- ❑ Βιογραφικά: προφήτης (90-140 μ.Χ.), δούλος της Ρόδης
- ❑ Περιεχόμενο του Ποιμένου (100-130):
  - Κήρυγμα μετανοίας, διαιρούμενο σε 5 Οράσεις, 12 εντολές και 10 παραβολές
  - Εμφανίσεις της Ρόδης, της Εκκλησίας και ενός αγγέλου μετανοίας με τη μορφή ποιμένου
  - Ηθικά παραγγέλματα
  - Παραβολές (Η Εκκλησία ως ιτιά που συγκεντρώνει κάτω από τα κλαδιά της τους χριστιανούς, πύργος από πέτρα

Ποιμήν του Ερμά [2]

□ Έντονη ηθικολογία του Ερμά:

- Κατάλογοι αρετών και κακιών
- Ο πλούτος εμπόδιο για την ηθική τελείωση

«Ότε ἐπλούτεις ἄχρηστος ἰῆς, νῦν δὲ εὐχρηστος εἶ καὶ ὠφέλιμος τῇ ζωῇ»

- Ηθικολογία εις βάρος της θεολογίας
  - Αρχική δυάδα (Θεός, Πνεύμα)
  - Ενανθρώπηση του Πνεύματος (διαμόρφωση του Υιού)

Ιγνάτιος ο Θεοφόρος (50-113) [1]

- ❑ Βιογραφικά: Ζει στην Αντιόχεια της Συρίας, συλλαμβάνεται ως επίσκοπος, μαρτυρεί στη Ρώμη το 113 επί Τραϊανού
- ❑ Σχετίζεται με το διήγημα του Λουκιανού, *Περί της Περεγρίνου τελευτής*
- ❑ 7 γνήσιες Επιστολές
  - 3 από Σμύρνη: Προς Εφεσίους, Μαγνησιείς και Τραλλιανούς
  - 3 από Τρωάδα: Προς Φιλαδελφείς, Σμυρναίους, προς Πολύκαρπο Σμύρνης
  - 1 Προς Ρωμαίους

Ιγνάτιος ο Θεοφόρος (50-113) [2]

- ❑ Ενότητα της Εκκλησίας εν Χριστώ
  - Εντός της σφαίρας του Θεού
  - Εντός της νέας κοινωνίας της Εκκλησίας (οὔτω συνήρο-μοσται τῷ ἐπισκόπῳ ὡς χορδαὶ κιθάρα)
  - Μεταξύ Θεού και ανθρώπου (Θεοῦ ἐπιτυχεῖν)
- ❑ Παράγων ενότητας ο επίσκοπος και η ευχαριστιακή σύναξη
- ❑ Καταπολέμηση των αιρέσεων και των ιουδαιζόντων

Πολύκαρπος Σμύρνης (82-168) [1]

- Βιογραφικά: Πληροφορίες από το Μαρτύριό του
  - «ὁ τῆς Ἀσίας διδάσκαλος, ὁ πατὴρ τῶν χριστιανῶν»
  - «totius Asiae Princeps (Ιερώνυμος)
  - Συνάντηση με αιρετικό Μαρκίωνα
    - «Ἐπιγίνωσκε ἡμᾶς»
    - «Ἐπιγινώσκω, ἐπιγινώσκω σε τὸν πρωτότοκον τοῦ Σατανᾶ»
  - Επίσκεψη στη Ρώμη το 155 μ.Χ.
  - Μαρτυρεῖ στη Σμύρνη το 168 μ.Χ.

Πολύκαρπος Σμύρνης (82-168) [2]

- Επιστολή προς την Εκκλησία των Φιλίππων (κατ' ουσίαν δύο επιστολές)
  - Αποστολή αντιγράφων των επιστολών του Ιγνατίου (κεφ. 13-14)
  - Πρακτικά και ηθικά ζητήματα (δεύτερη επιστολή, κεφ. 1-12)
  - Μίμηση του ύφους του Ιγνατίου

Παπίας Ιεραπόλεως (140)

□ Λογίων Κυριακῶν Ἐξηγήσεις

- Διάκριση της γραπτής και της άγραφης παράδοσης
- Ἐκθεση των περιστατικῶν συγγραφῆς των Ευαγγελίων
- Ἄφθονο υλικό από τη ζωή και τη διδασκαλία του Χριστού
- Ερμηνευτικά σχόλια σε χωρία της ΠΔ
- Ιδιαίτερη σημασία στη ζώσα παράδοση από τους μαθητές των αποστόλων και τους πρεσβυτέρους

Σημείωμα Αναφοράς

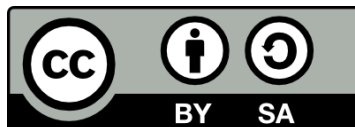
Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Συμεών Πασχαλίδης. «Πατρολογία Ι. Εισαγωγή στην Πατρολογία –Οι Αποστολικοί Πατέρες». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS224/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

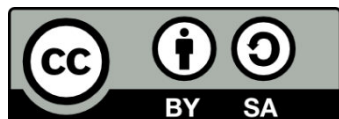

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Δημοσθένης Κακλαμάνος.
Θεσσαλονίκη, 21.6.2015.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

